

О. Г. Пенькова,
к. е. н., доцент, докторант, Науково-дослідний економічний інститут міністерства
торгівлі та економічного розвитку України

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ

Стаття присвячена аналізу досвіду використання різноманітних механізмів реалізації інноваційних стратегій розвинутих країнах світу. Визначено основні проблеми та механізми активізації інноваційної активності в Україні.

The article examines the experience with a variety of mechanisms for implementing innovative strategies developed countries. The main problems of problems and mechanisms of promotion of innovative activity in Ukraine.

Ключові слова: інноваційна модель економічного розвитку, інноваційна політика, інноваційна стратегія, механізми стимулювання.

ВСТУП

Без сумніву, в українському суспільстві є розуміння того, що світова економіка початку XXI століття характеризується кардинальними змінами у визначені напрямів економічного прогресу. Основні акценти сьогодні переміщуються на завдання прискореного інноваційного розвитку, переходу до стратегії економіки, що базується на знаннях. В її основі лежать інтелектуальні ресурси, інтелектуальний капітал, наука, процеси трансферу результатів творчої діяльності у виробництво матеріальних та духовних благ. Але, на жаль, Україна поки що суттєво відстає за обсягом використання результатів інтелектуальних досягнень в національній економіці у порівнянні з розвинутими країнами.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ З ПРОБЛЕМИ

Проблематика розробки і ефективного використання інноваційних технологій на мікро- і макrorівнях привертає увагу багатьох вітчизняних дослідників, практиків, урядовців. Сформовані рекомендації щодо переходу на інноваційний шлях розвитку, розбудову постіндустріальної економіки в Україні. Але, як засвідчує сучасний стан і динаміка інноваційних процесів в економіці, ситуація не покращується.

Традиційними виправданнями технологічного аутсайдерства України є брак фінансування перспективних проектів для їх комерційної реалізації, недостатність правової охорони об'єктів права інтелектуальної власності, яку необхідно отримувати в іноземних державах, відсутність сучасних маркетингових досліджень міжнародного ринку товарів і послуг тощо.

Однак, світовий досвід свідчить, що є й інші механізми активізації інноваційної діяльності, окрім прямого фінансування коштами державного бюджету.

Метою статті є аналіз основних механізмів реалізації інноваційних стратегій розвинутих країн світу і формулювання на цій основі пропозицій, спрямованих на активізацію інноваційної діяльності в Україні.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Вже стало аксіоматичним твердження, що успіху в конкурентній боротьбі досягають лише ті економічні суб'єкти, котрі найбільш активно впроваджують передові досягнення науково-технічного прогресу. Лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків, характерна для епохи глобалізації, надає значні можливості для інноваційного розвитку як передових країн, так і країн, що розвиваються. Активізація прямих іноземних інвестицій, як правило, спрощує трансграничний трансферт технологій, що забезпечує прискорення дифузії досягнень науково-технічного прогресу. А динамічний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій спрощує поширення нових знань незалежно від географічної віддаленості тієї чи іншої території.

Все більшої розповсюдженості набуває винесення НДДКР за межі національних кордонів. Компанії доповнюють й урізноманітнюють свої потужності шляхом співпраці з академічними групами, комерційними лабораторіями й іншими фірмами. Інноваційна діяльність набуває глобального характеру й ще більше загострює глобальну конкуренцію. Частка філій іноземних компаній в сукупному обсязі НДДКР підвищується (досягає в середньому 10% для країн ОЕСР й коливається від 5% в Японії до 70% в Угорщині), збільшується частка іноземних активів у фінансуванні інноваційної діяльності (складає понад 15% в Канаді, Великобританії, Іспанії, Австрії й майже 25% в Греції), посилюються процеси інтернаціоналізації в патентній сфері.

Однак, на практиці плодами глобалізації держави можуть скористатися неоднаково. Нерозвиненість у деяких країнах сучасної інфраструктури, низький освітній рівень населення не дозволяють ефективно використовувати сучасні технології повною мірою. Навіть всередині Європи спостерігаються значні контрасти — наприклад, на 10 мешканців Нідерландів, Великобританії, Швеції або Швейцарії припадає понад 8 персональних комп'ютерів, тоді як в Болгарії, Греції, Туреччині і деяких країнах СНД менше двох, а в сусідніх регіонах Північної Африки і Близького Сходу стан набагато гірший [1, с. 8].

Таблиця 1. Річний притік прямих іноземних інвестицій (ПІІ)

Країна	ПІІ в 2006 р.		ПІІ в 2007 р.		ПІІ в 2008 р.		ПІІ в 2009 р.		ПІІ в 2010 р.	
	млрд дол.	%	млрд дол.	%	млрд дол.	%	млрд дол.	%	млрд дол.	%
США	237,1	16,2	216,0	11,0	306,3	17,6	152,9	13,0	228,3	18,4
Китай	72,7	5,0	83,5	4,2	108,3	6,2	95,0	8,0	105,7	8,5
КНР (Гонконг)	45,1	3,1	54,3	2,7	59,6	3,4	52,4	4,4	68,9	5,5
Бельгія	58,9	4,0	93,4	4,7	142,0	8,1	23,6	2,0	61,7	5,0
Німеччина	55,6	3,8	80,2	4,1	4,2	0,2	37,6	3,2	46,1	3,7
Великобританія	156,2	10,7	196,3	10,0	91,5	5,3	71,1	6,0	45,9	3,7
Росія	29,7	2,0	55,1	2,8	75,0	4,3	36,5	3,1	41,2	3,3
Франція	71,8	5,0	96,2	4,9	64,2	3,7	34,0	2,9	33,9	2,7
Саудівська Аравія	17,1	1,2	22,8	1,1	38,2	2,2	32,1	2,7	28,1	2,3
Індія	20,3	1,4	25,3	1,3	42,6	2,4	35,7	3,0	24,6	2,0
Казахстан	6,3	0,4	11,1	0,6	14,3	0,8	13,7	1,2	10,0	0,8
Польща	19,6	1,3	23,6	1,2	14,7	0,9	13,7	1,2	9,7	0,8
Україна	5,6	0,3	9,9	0,5	10,9	0,6	4,8	0,4	6,5	0,5
Румунія	11,4	0,7	9,9	0,5	13,9	0,8	4,8	0,4	3,5	0,3
Інші країни світу	654,4	44,8	993,3	50,4	758,4	43,5	577,1	48,7	529,6	42,5
Всього	1461,8	100,0	1970,9	100,0	1744,1	100,0	1185,0	100,0	1243,7	100,0

Джерело: складено за даними [3].

У промислово розвинених державах частка секторів економіки з інтенсивним використанням інтелектуального капіталу сьогодні складає понад 50% і ця цифра постійно зростає, 80—95 % приросту валового внутрішнього продукту припадає на долю патентів, "ноу-хау", використаних в найсучасніших технологіях. Нині у світі діють понад 4 млн патентів на винаходи. Прибутки від продажу ліцензій на запатентовані об'єкти права промислової власності складають фантастичну суму — понад 100 млрд дол. США.

Більшість дослідників і практиків наголошують, що основними проблемами у формуванні інноваційної моделі економічного розвитку національної економіки є:

- відсутність стратегії переходу України до інноваційної моделі розвитку;
- недосконалість нормативно-правової бази регулювання інноваційної діяльності;
- неефективність адміністративно-організаційної структури управління науково-технічною та інноваційною діяльністю;
- слабкорозвинена інноваційна інфраструктура, не здатна забезпечити ефективне використання вітчизняного науково-технічного потенціалу, підвищення рівня інноваційності та конкурентоспроможності національної економіки;
- недостатній рівень фінансового забезпечення реалізації державної науково-технічної та інноваційної політики;
- неефективне використання наявних фінансових та інвестиційних ресурсів для реалізації державної науково-технічної та інноваційної політики;
- повільне формування в Україні сучасного і масштабного ринку інноваційної продукції, інфраструктури інноваційної діяльності.

Цей список можна було б продовжувати, але переважна більшість проблем вирішуються через прийняття відповідної законодавчої бази, тобто створення сприятливого інституційного середовища інноваційної діяльності і не потребує значних витрат.

Варто відразу зауважити, що не існує загальних ефективних рецептів стимулювання й розвитку національної інноваційної системи, використання яких було б універсальним. Але, як свідчить практика, більшість сучасних успішних країн для розвитку власних інноваційних систем неодмінно створювали відповідне інституційне середовище і використовували різні економічні стимули.

Створенню інституційного середовища інноваційної діяльності повинна передувати розробка й ухвалення відповідної довгострокової загальнонаціональної стратегії, в межах якої необхідно визначити, чи буде держава стимулювати абсолютно всі компанії для проведення досліджень й розробок, незалежно від галузі, форми власності і розміру підприємства, чи стимулюватиме дослідження і розробки лише у високотехнологічних галу-

зях, або ж лише на малих і середніх підприємствах, які в багатьох країнах створюються для реалізації нових ідей і розглядаються як локомотиви інноваційного розвитку.

Зазначена стратегія повинна й чітко визначити механізми і терміни реалізації поставлених завдань. При цьому неможливо не погодитися з думкою прем'єра РФ В.Путіна про те, що держава повинна "не тільки створювати податкові, митно-тарифні режими, задіяти механізми підтримки експорту високотехнологічної продукції, але і ставити підприємства в такі умови, коли відмова від інновацій, консервація відсталості фактично буде вибивати їх з ринку" [2].

Варто пригадати, що хоч всі успішні проекти модернізації економіки за останні 50—60 років є результатом цілеспрямованої політики держав, що здійснювали відповідні реформи, і концентрації внутрішніх зусиль і ресурсів, проте жодна модернізація не була проведена без залучення зовнішніх факторів (іноземні інвестиції, імпорт технологій, залучення іноземних фахівців тощо). В одних країнах вони відігравали ключову роль, в інших — допоміжну. Проблеми ж залучення іноземних інвестицій під дослідження і розробки та ефективного запозичення сучасних технологій для України залишаються досі невирішеними. Проводячи порівняння не лише із світовими лідерами, а й з такими країнами, як Росія, Польща, Казахстан, можна зробити висновок, що Україна недостатньо привабливою країною для іноземних інвесторів (табл. 1).

У процесі розвитку світової економіки в розвинених країнах сформувалися дві основні моделі інноваційної політики, від орієнтації на які залежить структура та обсяг витрат на НДДКР, а відповідно й наукоємність національного ВВП.

Перша модель — політика, орієнтована на виконання науково-технічних програм. Вона передбачає, в першу чергу, реалізацію великих проектів загальнонаціонального значення, нерідко спрямованих на розвиток національної оборони. В державах, що проводять таку політику, головною метою є стимулювання розвитку технологічних можливостей в тих сферах, котрі мають пріоритетне значення для країни.

Друга модель — політика, що спрямована на поширення науково-технічних знань. Значною мірою вона

Таблиця 2. Частка країн і регіонів у світовому експорті високотехнологічної продукції

Регіон/країна	1995	1998	2001	2004	2006	2008	Приріст 1995–2008, %
Глобальний експорт (млрд дол.)	915,2	1110,8	1377,0	1966,0	2507,9	2925,2	219,6
США, %	17,0	18,8	16,6	11,9	11,4	10,7	100,6
ЄС, %	31,1	33,0	32,6	31,3	30,9	29,3	201,0
Китай, %	6,9	7,4	9,8	16,1	19,6	21,4	896,3

Джерело: складено за даними [5].

спрямована на підвищення здатності фірм освоювати нові технології. Основна увага в даній моделі приділяється не стільки розробці цілком нових надсучасних технологій, скільки сприянню широкому використанню технологічних інновацій в промисловості. Зазвичай це пов'язано з удосконаленням інституційних механізмів інноваційної інфраструктури, а також систем освіти і професійної підготовки, промислової стандартизації і мережі коопераційних досліджень [4, с. 307].

У останні роки спостерігається дифузія між цими двома моделями інноваційної політики. Тим не менш більшість країн не складно класифікувати за переважанням ознак першої чи другої моделі.

Що стосується економічного стимулювання досліджень і розробок, то світова практика свідчить про наявність різноманітних форм і пріоритетів такого стимулювання з боку окремих держав.

Один з світових лідерів — Китай — багато років успішно використовував другу модель інноваційної політики, що в цьому випадку передбачала наздоганяючу модель інноваційного розвитку і спиралась на прямі іноземні інвестиції. Зростання прибутків найбільш успішних китайських фірм забезпечувалося не стільки власними НДДКР, скільки локалізацією наявних зарубіжних технологій, розширення асортименту продукції. Успішність такого стратегічного курсу підтверджується неухильним зростанням експорту високотехнологічної продукції з Китаю (табл. 2).

На сьогодні ж Уряд Китаю оприлюднив довгострокові амбітні плани перетворення країни в інноваційне суспільство. Зокрема, ухвалено низку заходів, спрямованих на розвиток ринків венчурного фінансування, виділені додаткові кошти з держбюджету на НДДКР. Пріоритетними напрямками розвитку визначено автомобілебудування, машинобудування, зв'язок, фармакологія.

Не менш амбітні плани оприлюднені й Індії: країна до 2020 року повинна посісти п'яте місце за розміром ВВП. Досягнення цієї мети передбачається саме за рахунок випереджального розвитку НДДКР. Серед пріоритетів виділено атомну енергетику, енергетичну інфраструктуру, космос, оборону, освіту, охорону здоров'я.

Найбільш масштабні плани стимулювання інноваційної сфери були прийняті в США. Президент Б. Обама чітко окреслив нові державні пріоритети, серед яких: випереджальне зростання витрат на фундаментальні та прикладні дослідження; створення нових стимулів для інноваційних підприємств; стимулювання досягнень в охороні здоров'я і енергетиці; створення нових інфраструктурних оболонок для продукування і комерціалізації інноваційних технологій. Продовжується розвиток таких важливих для сучасної економіки сфер, як інформаційні технології, програма доступу до широкополосного Інтернету, транспортна інфраструктура, енергоефективність тощо. Однак основою стратегічного бачення команди Б. Обама залишається

ся найактивніше стимулювання нових енергетичних і транспортних технологій. Передбачається, що реалізація програм дозволить запустити новий інноваційний цикл в економіці, забезпечить початок довгострокового економічного та інноваційного зростання, реіндустріалізацію, гарантуватиме високу конкурентоспроможність американських фірм в майбутньому.

Важливість розвитку інноваційної сфери для країн ЄС чітко простежувалась в Лісабонській стратегії і наступній "Стратегії 2020". Центральне місце в "Стратегії 2020" займає ініціатива Європейської Комісії (ЕК) зі створення "Інноваційного союзу" [6], що є комплексним планом з реалізації інноваційної стратегії ЄС. Він націлений на стимулювання повного інноваційного ланцюгу від ідеї до ринку готової продукції, створення умов для розвитку інноваційної економіки, а також розбудову єдиного європейського ринку інновацій з метою підвищення конкурентоспроможності відносно США та інших країн. Характерними ознаками інноваційної політики ЄС є багатоступеневість і різноманітність механізмів реалізації.

Для реалізації основних пріоритетних проектів у країнах ЄС широко використовують кластерний підхід. В кластери входять як великі (в тому числі транснаціональні), так і малі й середні фірми, наукові центри, заклади освіти тощо. Як правило, механізмами стимулювання виступають часткове фінансування витрат на проект (кошти виділяються з наднаціонального, національного і регіонального бюджетів), надання субсидій, податкових преференцій.

Окрім підтримки реалізації масштабних інноваційних проектів великими фірмами або кластерами в країнах ЄС підтримують інноваційну активність малих і середніх підприємств. Зокрема, країни ЄС від 1 січня 2007 року для підтримки інновацій в малих і середніх компаніях (до таких компаній відносяться: мікропідприємства з чисельністю зайнятих до 10 осіб і річним обігом капіталу до 2 млн євро; малі підприємства, де менше 50 працівників і річний обіг капіталу не перевищує 10 млн євро; середні підприємства з чисельністю зайнятих до 250 осіб і річним обігом капіталу не більш ніж 50 млн євро) можуть надавати допомогу у вигляді субсидій на наступні цілі:

- молодим інноваційним компаніям на розвиток — максимум 1 млн євро;
- оформлення прав на промислову власність;
- консультаційні послуги та послуги з підтримки інновацій — максимум 200 тис. євро;
- послуги з національної, європейської сертифікації — 100%, іншої сертифікації — 75% витрат;
- залучення висококваліфікованих спеціалістів — максимум 50% витрат на три роки (максимальний термін) роботи спеціаліста з великої компанії, що має попередній стаж роботи в сфері досліджень і розробок не менше 2 років;
- проведення фундаментальних досліджень — 100% витрат; промислові дослідження для малих компаній — 80%, середніх — 75%; розробок малих підприємств — 60%, середніх — 50% витрат;
- дослідження технічної можливості реалізації ідей: попередня стадія промислових досліджень — 75%; попередня стадія розробки — 50% витрат;

- організаційні та процесні інновації в сфері послуг: для малих підприємств — 35% витрат; для середніх — 25%;
- розвиток інноваційних кластерів: для малих підприємств — 35% витрат; для середніх — 25%.

Для отримання статусу молодого інноваційного підприємства необхідно дотримуватися низки умов:

- розмір компанії до 50 осіб і термін роботи не менше шести років на момент подання заявки;
- інноваційність: виходячи з висновку зовнішнього експерту бізнес-плану компанії, що передбачає розробку в найближчий час продукту, послуги чи процесу з технологічною новизною, а також з високим рівнем промислового ризику;
- витрати на дослідження і розробки складають не менше 15% річного обігу компанії за трирічний період до моменту звернення за державною допомогою;
- розмір державної допомоги не повинен перевищувати 1 млн євро, максимальний розмір для окремих регіонів — 1,5 млн євро;

— компанія може отримати допомогу лише один раз протягом періоду, під час якого вона віднесена до молодого інвестиційного підприємства;

— компанія може претендувати на отримання іншого виду державної допомоги (окрім як на дослідження і розробки і на ризиковий капітал) лише через 3 роки після отримання допомоги для молодого інвестиційного підприємства.

Варто відзначити, що під статус малих і середніх підприємств, що потенційно можуть претендувати на урядову допомогу, попадає 23 млн, або 99% підприємств в ЄС, на яких за останні роки було створено 80% нових робочих місць [7].

Прямі державні субсидії хоча і можуть спонукати інноваційні фірми до реалізації проектів, але безпосередньо ефективність державної підтримки у вигляді субсидій буде визначатися лише якістю окремих інвестиційно-інноваційних проектів. Однією з основних проблем залишається те, що проекти зі значними технічними і технологічними перевагами, що мають високий потенціал комерціалізації, найімовірніше будуть реалізовані і без підтримки держави. В такому випадку державна підтримка вирішального впливу на інноваційний процес в країні не матиме.

Однак, за умови низького комерційного успіху майбутнього інноваційного проекту, високих ризиків його реалізації при його значній суспільній значущості більшість розвинених країн успішно використовує модель державно-приватного партнерства (ДПП).

Мотивація участі в партнерстві приватних компаній, як правило, зумовлена новими можливостями для розвитку інноваційного бізнесу:

— забезпеченням доступу до державного фінансування, результатів досліджень і розробок державного сектора і його інфраструктури, а також до інформації й устаткування;

— усуненням обмежень для інноваційної діяльності підприємств (ресурсні обмеження, фактор часу, монополістичні обмеження поширення інновацій);

— розширенням можливостей здійснення інновацій: від інноваційної ідеї до дослідного зразка [8, с. 381].

Частка витрат державних бюджетів на розвиток науки й технологій, що припадає на державно-приватні партнерства, у багатьох країнах ОЕСР постійно зростає.

В Австралії запроваджено широку низку механізмів, покликаних стимулювати та полегшити державно-приватне партнерство в інноваційній сфері. Потужне співробітництво держави та приватного сектору в межах ДПП здійснюється, перш за все, через мережу центрів спільних досліджень (Cooperative Research Centres, CRC), що діє біля 20 років та нараховує понад 90 центрів. Діяльність центрів спрямована на запровадження результатів досліджень у соціально-економічний розвиток шляхом трансферу знань та сприяння комерціалізації інновацій. Програма CRC, річний бюджет якої складає 148,6 млн австралійських дол., визнана ключовим інструментом реалізації національної інноваційної стратегії [9].

Діючі Європейські проекти державно-приватного партнерства орієнтовані на досягнення цілей сталого розвитку, екологічної безпеки, добробуту суспільства.

"Планом відновлення Європейської економіки" (European Economic Recovery Plan), прийнятим Європейською Комісією в грудні 2008 р., передбачено запровадження трьох значних дослідно-інноваційних ДПП-проектів у ключових секторах, з фінансуванням за рахунок бюджету 7 Рамкової програми ЄС, коштів ЄІБ, компаній-виробників та бюджетів країн-учасниць:

— в автомобілебудуванні ініціатива "Зелені автомобілі" спрямована на розгортання досліджень та розробку нових технологій для забезпечення екологічної безпеки в галузі транспорту. Бюджет проекту складає 5 млрд євро;

— в будівництві проект "Енергоефективні будівлі" з створення екологічно безпечних технологій та матеріалів з бюджетом 1 млрд євро;

— в обробній промисловості проект "Фабрики майбутнього", спрямований на запровадження сучасних технологій, процесів та матеріалів у діяльність перш за все малих та середніх підприємств, з метою адаптації до викликів глобальної конкуренції. Бюджет складає 1,2 млрд євро.

Названі проекти стали підґрунтям оновленої Лісабонської стратегії (Стратегії ЄС — 2020). Створено спеціальні дорадчі групи з метою проведення діалогу між органами ЄС та бізнес-структурами, ведеться створення асоціацій промислових підприємств та дослідницьких організацій. Витрати на розгортання дослідницьких проектів будуть поділені між державними інституціями та бізнесом у співвідношенні 50% : 50%.

У європейських та інших розвинених країнах вагомою є підтримка з боку держави банківського кредитування інноваційних процесів та малих підприємств, що впроваджують інновації. Основними складовими державної підтримки є:

— субсидування процентних ставок за позиками підприємств, що впроваджують інновації;

— виключення з бази оподаткування кредитних організацій прибуток від кредитів, наданих таким підприємствам;

— створення системи гарантійних фондів із використанням коштів державного та місцевих бюджетів з метою забезпечення кредитів для підприємств, що впроваджують інновації;

— запровадження системи кредитування (рефінансування) банків для надання позичок інноваційним підприємствам;

— зменшення відрахувань у фонд обов'язкових резервів для банків, у кредитному портфелі яких кредити

підприємствам, що впроваджують інновації, перевищують 50% [10].

Що стосується переважної більшості комерційних інноваційних проектів, то ключовим механізмом стимулювання активності національних підприємств у сфері досліджень і розробок останнім часом розглядаються податкові механізми. Вибір саме податкових механізмів стимулювання НДДКР в більшості країн світу зумовлений такими аргументами:

- порівняно незначні адміністративні видатки;
- підприємства самостійно ухвалюють рішення щодо цілей і масштабів фінансування своєї діяльності в сфері досліджень, розробок і інновацій;

- переважно недискримінаційний характер. Як правило, переважна частина норм стосується підприємств незалежно від розміру, сфери діяльності, територіального розміщення, рівня технологічного розвитку. Однак необхідно враховувати спеціальні режими допомоги, що спрямовані на розвиток малих і середніх підприємств, певних видів діяльності, територій тощо;

- гнучкість дії. Механізм заходів достатньо легко коригується, а за необхідності їх дія припиняється.

Більшість розвинених країн застосовує як звільнення від сплати, зниження, диференціацію ставок податків, так і інші податкові пільги. За механізмом дії такі податкові пільги бувають трьох типів:

- відстрочка сплати податку: наприклад, спеціальні пільгові режими амортизації;

- зменшення розміру бази оподаткування, наприклад: повне списання поточних дослідницьких видатків, додаткове відрахування понад повне списання поточних дослідницьких видатків з оподаткованого прибутку;

- зменшення самого податку: наприклад, податковий кредит на дослідження і розробки та податковий дослідницький кредит на заробітну плату передбачають відрахування із суми самого податку [11, с. 20].

Заслугує на увагу і досвід Південної Кореї, де окрім різноманітного податкового стимулювання інноваційної діяльності, запроваджені жорсткі вимоги щодо обов'язкового резервування фінансових ресурсів фірм для розвитку технологій. На сьогодні норма обов'язкового резерву складає 3% від сукупного обсягу продажів поточного року і ці кошти повинні бути використані за призначенням на умовах пільгового оподаткування протягом трьох років [12]. По закінченню трирічного терміну залишок цих коштів класифікується як прибуток і обкладається відповідним податком. Кошти з резервного фонду можуть бути вкладені в будь-який вид діяльності, що зорієнтований на вдосконалення існуючих, або створення нових технологій. Винятком є такі статті видатків, як: загальне управління; оцінка якості та дослідження ринку; збір інформації; аналіз бізнесу та ефективності управління; юридичний супровід; дослідження і розробки, що відносяться до третьої сторони. Резервні фонди повинні мати підприємства, що відносяться до обробної, добувної промисловості, оборони, будівництва, сфери послуг з обробки інформації і даних. Для інвестицій в фармакологічну промисловість уряд надає 7% податковий кредит. Також діє 10% інвестиційний податковий кредит на придбання нового енергообладнання або ж його оновлення (сюди відносять і обладнання, що використовує енергію сонця чи оптичну).

ВИСНОВКИ

Вихідним моментом для України повинна бути розробка науково обгрунтованої стратегії розвитку, в якій чітко були б окреслені пріоритети розвитку науково-технічної сфери. Що стосується механізмів реалізації пріоритетів в умовах обмежених ресурсів, то варто звернутися до досвіду розвинених країн світу, котрі активно використовують податкові пільги, субсидії, встановлюють норми резервування фінансових ресурсів на проведення НДДКР для приватних фірм. Кошти ж з державних і регіональних бюджетів, як правило, виділяються на реалізацію проектів в межах державно-приватного партнерства в інноваційній сфері.

Література:

1. Кузнецов А.В. Эволюция подходов к проблемам экономической безопасности в Европе. Доклад для Комиссии Евроатлантической инициативы в области безопасности (EASI), август 2010 г. / А.В. Кузнецов, Н.В. Тоганова, А.В. Гутник. Науч. рук. — А.В. Кузнецов. — М.: ИМЭМО РАН, 2010. — 30 с.
2. Пока в ручном режиме // Эксперт. — 2009. — № 25 (663). — Режим доступа: http://www.expert.ru/printissues/expert/2009/25/v_ruchnom_rezhime/
3. World Investment Report 2010. Web table 1. FDI inflows, by region and economy, 1990-2010. — Режим доступа: http://www.unctad.org/sections/dite_dir/docs/WIR11_web%20tab%201.pdf
4. Сорвилов Б.В. Инновационное содержание глобализации экономики / Б.В. Сорвилов, Е.А. Западнюк // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. — 2010. — № 1 (3). — С. 302—311.
5. Science and Technology Indicators 2010. NSB US. Wash. 2010. Appendix table 6—20, 6—26.
6. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee of Regions. Europe 2020 Flagship Initiative Innovation Union. SEC(2010) 1161. — Brussels, 6.10.2010. — Режим доступа: http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovationunion-communication_en.pdf#view=fit&pagemode=none
7. Key figures on European business. — Режим доступа: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/european_business/documents/Size%20class%20analysis_1.pdf
8. Тараненко І.В. Державно-приватне партнерство в інноваційній сфері: світовий досвід та перспективи розвитку в Україні / І.В. Тараненко, О.В. Охінько // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. — 2011. — № 1 (4). — С. 376—386.
9. Public — Private Partnerships for research and innovation: An evaluation of Australian Experience [Електронний ресурс] / Р.: OECD. 2004. — Режим доступа: <http://www.oecd.org/dataoecd/49/16/25718007.pdf>
10. Ткач Є.В. Світовий досвід державної підтримки банківського кредитування розвитку малого бізнесу на інноваційній основі / Є.В. Ткач // Зовнішня торгівля: право та економіка. — 2006. — № 5(28). — С. 126.
11. Налоговое стимулирование инновационных процессов. — М.: ИМЭМО РАН, 2009. — 160 с.
12. Korean Tax Law Changes for 2009 (2). Samil Commentary. Korean Tax Update / PriceWaterhouseCoopers. February 10, 2009.

Стаття надійшла до редакції 15.08.2011 р.